

Nr 469.

Av fröken Ager m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 70, angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling.

I Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 3 februari 1950 (nr 70) angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling föreslås beträffande den förberedande yrkesutbildning, som är avsedd att tillhandahållas i nionde klassen, att yrkespraktiken alltefter omständigheterna skall kunna förläggas ej blott till yrkesskolor eller inom enhetsskolan anordnade yrkesavdelningar utan även till näringslivet, hemmen eller andra lämpliga praktikplatser.

Den förberedande yrkesutbildning, som här föreslås, avser praktiska yrkesområden av skilda slag, däribland lantbruk, hantverk och hushållsarbete. Dessa olika yrkesgrupper äro dock i fråga om den skolutbildning, som hittills varit tillgänglig, och de undervisningsmöjligheter, som redan finnas, ingalunda likställda. Skolköksundervisningen intager i detta avseende en särställning, som bör uppmärksammas. Där existerar redan en sedan decennier uppbyggd undervisning med tillgång till pedagogiskt utbildade lärare för alla stadier, såväl lågstadiet som yrkesskolorna. Man har att tillgå yrkesskolor, lantbruksskolor och husmodersskolor samt dessutom, vilket kommissionen kanske ej i större utsträckning räknat med, speciallokaler i de allmänna skolorna. Det förefintliga systemet för undervisning i hushållsgöromål har småningom arbetats fram och blivit populärt, och dess möjligheter böra även i fortsättningen utnyttjas. Erfarenheten har visat, att den teoretiska och den praktiska undervisningen inom detta område böra stå i den närmaste kontakt med varandra, vilket krav icke kan uppfyllas, om den praktiska utbildningen förlägges till hem eller annan arbetsplats utom skolan. Den kontroll, som måste bli nödvändig vid anordnandet av förberedande yrkespraktik i hushållsgöromål i hemmen, kommer dessutom att för den arbetstyngda husmodern medföra såväl ytterligare arbete som andra nackdelar, vilka säkerligen icke ha någon motsvarighet inom exempelvis lantbruket.

Det kan även ifrågasättas, om det är lämpligt att hänvisa unga elever med ringa praktiska kunskaper till främmande hem för erhållande av yrkesundervisning i husligt arbete. Det torde knappast kunna förhindras, att eleverna utnyttjas till enahanda och olustbetonade arbeten, med risk att de förlora intresset för hushållsarbetet över huvud taget. Dylik hempraktik har för övrigt tidigare prövats såväl i Sverige som i andra länder med negativt resultat. Jämförelse kan här icke göras med lantbruksskolorna.

och skolköksseminariernas praktikantverksamhet, då seminarieeleverna äro vuxna ungdomar och besitta helt andra förkunskaper än eleverna i skolans 9:e klass. Den praktiska hushållsutbildningen i denna klass bör enligt vår mening förläggas antingen inom den allmänna skolans ram eller till husmoders-, lantushålls- eller yrkesskolor.

För sjunde och åttonde klasserna föreslås ett för alla lärjungar obligatoriskt praktiskt ämne, benämnt hemkunskap. Enligt skolkommissionen skola i detta ämne ingå vissa arbetsuppgifter med anknytning till slöjden, men eftersom ämnet skall vara representerat i två klasser, anser kommissionen, att det där finns utrymme även för andra uppgifter, och tillägger:

»I kursen bör ingå elementär hushållskunskap med närings- och matlagningslära samt orientering om viktiga former av produktion i hemmet. Inköpskunskap och varukunskap måste ägnas stor uppmärksamhet. Lärjungarna böra få öva sig att i olika situationer göra en lämplig avvägning av färdiga produkter och tillverkning i hemmet. Vidare böra meddelas enkla grunder i hemvård och bostadskunskap.»

De ekonomiska frågorna ha dock i första hand hemortsrätt i ämnet samhällskunskap, anmärker skolkommissionen.

Inom samhällskunskapen skola enligt förslaget i första hand familjens uppgifter och rättsliga förhållanden avhandlas. Inköpskunskap och bostadskunskap skola läras i samverkan mellan samhällskunskapen och de praktiska ämnena.

Hemmets ekonomi är en fråga av vital betydelse för samhället. Det är därför av vikt att undervisningen på detta område tillmätas erforderligt utrymme och anförtros åt härför utbildade pedagoger såväl i de kurser, som äro avsedda att ingå i ämnet hemkunskap i sjunde och åttonde klasserna, som i nionde klassen. Skolkökslärarinnorna erhålla en gedigen utbildning för undervisning i huslig ekonomi, och det synes oss naturligt att ekonomiundervisningen, som nära sammanhänger med hushållsundervisningen i övrigt, lägges på dem.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 70 angående riktlinjer för det svenska skolväsendets utveckling måtte uttala,

att den praktiska undervisningen i hushållsgöromål i klass IX y bör helt förläggas till skolornas lokaler för sådan undervisning och handhas av lärarinnor i hushållsgöromål,

samt att ekonomiundervisningen bör huvudsakligen handhas av lärarinnor i hushållsgöromål.

Stockholm den 2 mars 1950.

Rut Ager.

Helga Sjöstrand.

Göran Petterson.

Alarik Hagård.